

**POLITICA ACTUALĂ A FEDERAȚIEI RUSE –
UN MISTER ASCUNS ÎNTR-O ENIGMĂ**

**CURRENT POLICY OF THE RUSSIAN FEDERATION –
A MYSTERY HIDDEN IN AN ENIGMA**

General-locotenent (rtr.) prof.asoc.dr. Constantin MINCU*

Rezumat: *Autorul consideră că subiectul acestui articol este unul de interes public în România de astăzi, mai ales după evoluțiile politico-militare regionale și globale, având la origine acțiunile agresive și declarațiile belicoase ale oficialităților din Federația Rusă, în primul rând ale Președintelui Vladimir Vladimirovici Putin.*

În cursul anului 2021 au apărut noi elemente și dovezi privind acțiunile destabilizatoare desfășurate de Rusia împotriva țărilor UE și NATO, utilizând amenințările directe cu folosirea forței, precum și acțiuni din gama „războiului hibrid” și șantajul energetic, prin manipularea politică a furnizării de petrol și gaze.

În domeniul militar, Rusia a accelerat înarmarea cu noi tipuri de arme ofensive, precum rachetele hipersonice, blindatele de toate tipurile, submarineele nucleare, aviația de vânătoare și cea de bombardament strategic.

Se desfășoară zilnic acțiuni multiple (politice, economice și militare) împotriva tuturor vecinilor Rusiei (obsesia cu controlul țărilor din așa-numita „vecinătate apropiată”).

Rusia exploatează în mod cinic și fără nici o reținere criza refugiaților, intervenind direct împreună cu Belarusul vasal pentru creșterea presiunii asupra frontierelor Poloniei și Țărilor Baltice.

Față de toate aceste acțiuni Uniunea Europeană și NATO au reacții timide și fără niciun rezultat pe teren.

Cuvinte cheie: *Federația Rusă, Președintele Putin, SUA, UE, NATO.*

Abstract: *The author considers that the subject of this article is one of public interest in Romania today, especially after regional and global politico-*

---

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru în Consiliul Onorific al Academiei Oamenilor de Știință din România, Vicepreședinte al Secției de Științe Militare, telefon: 0722303015, email: mincu_constantin@yahoo.com

military developments, originating from the aggressive actions and belligerent statements of officials in the Russian Federation, primarily President Vladimir Vladimirovich Putin.

During 2021, new elements and evidence emerged regarding Russia's destabilizing actions against EU and NATO countries, using direct threats of force, as well as actions from the "hybrid war" range and energy blackmail, through political manipulation of oil and gas supplies. .

In the military field, Russia has accelerated armament with new types of offensive weapons, such as hypersonic missiles, armored vehicles of all types, nuclear submarines, fighter and strategic bombing.

Multiple actions (political, economic and military) are carried out on a daily basis against all of Russia's neighbors (the obsession with controlling countries in the so-called "close neighborhood").

Russia exploits the refugee crisis cynically and without restraint, intervening directly with vassal Belarus to increase pressure on the borders of Poland and the Baltic States.

*The European Union and NATO have **timid and fruitless reactions** to all these actions on the ground.*

Keywords: *Russian Federation, President Putin, USA, EU, NATO.*

1.Introducere

În ultimii 3 – 4 ani am publicat în Revista de Științe Militare mai multe articole privind politicile Federației Ruse față de Occident, dar și față de alți actori statali din vecinătatea apropiată și din alte părți ale lumii (articolele vor fi prezentate la bibliografie).

Constat că pe zi ce trece apar elemente noi de natură să crească îngrijorarea statelor lumii și, în primul rând, a țărilor europene membre sau nu ale UE și/sau NATO.

În luna august 2021, în Revista Policy Brief no. 124¹, un grup de istorici și analiști politici au publicat sub egida prestigiosului institut britanic **Chatham Institute** o analiză lucidă a preconcepțiilor și naivităților care afectează răspunsul Occidentului la acțiunile agresive ale Rusiei.

Consider că analiza ajută enorm pentru a înțelege cât mai corect posibil politica Rusiei în regiune și în lume, de exemplu față de guvernul

---

¹ Revista Policy Brief no.124/2021, analiză disponibilă pe www.expertforum.ro

instalat în Republica Moldova, față de Polonia, Țările Baltice, România și Ucraina, precum și acțiunile agresive din Bazinul Mării Negre.

Regimul Putin și în mod direct Președintele Federației Ruse, au declanșat recent subversiunea privind narative, profund distorsionate, referitoare la **Al Doilea Război Mondial**, acțiune întreprinsă în august, luna **Pactului Ribbentrop-Molotov**.

Materialul menționat mai sus demontează, cu argumente solide, 16 dintre cele mai răspândite mituri și prejudecăți care modelează astăzi percepția despre Rusia în Occident, clarificând impactul nefast și periculos pe care îl au ele asupra politicilor occidentale. Pentru fiecare din cele 16 se arată cum ar trebui ca Vestul să-și reevalueze critic (dacă vrea) poziția pentru a răspunde mai rațional și mai eficient acțiunilor Rusiei.

Principalul argument în materialul menționat e acela că deși mulți politicieni și decidenți euro-atlantici tind să-și ia dorințele drept realitate, de fapt **nu prea există perspectiva ca Rusia să devină în viitorul apropiat un partener cooperant și constructiv pentru guvernele occidentale. Ar trebui să luăm act că Rusia lui Putin are o Agendă Ascunsă** pe care o urmărește cu determinare în toate problemele economice, financiare, militare și de altă natură, promovând politici și acțiuni destabilizatoare fără nici o urmă de reținere, în primul rând, împotriva vecinilor și apoi împotriva țărilor membre ale UE și/sau NATO.

Eforturile bine intenționate de a „îmbunătăți” relațiile cu Kremlinul sunt sortite eșecului, deoarece obiectivele geopolitice ale Rusiei, valorile care o animă și concepția pe care o are ea despre relațiile dintre state diferă radical de cele ale Vestului.

În consecință, consider că prezentarea, în sinteză, cu unele adnotări ale autorului acestui material, a Raportului „16 mituri și prejudecăți despre Rusia” este necesară și oportună ținând seama de evoluțiile recente pe scena mondială, evoluții cu potențial periculos pe termen scurt și mediu.

Un argument ar fi și acela că decidenții din Occident și cei din România sunt copleșiți de probleme precum crizele suprapuse: politică, economică, financiară, sanitară, socială și morală, nemaiaivând timp și disponibilitate pentru a studia un material interesant, dar cu viață scurtă pe unii vectori media.

În ceea ce privește România, actorii politici sunt prinși și într-o criză politică majoră și în bătălia, la sânge, pentru putere, în detrimentul rezolvării problemelor grave cu care se confruntă România și cetățenii ei (criza sanitară pe fondul pandemiei Covid-19, penuria energetică care a determinat explozia prețurilor, inflația care se apropie rapid de două cifre, sărăcirea extremă a 40-50% din populație etc.) așa că nu mai au timp și chef de analize geopolitice și nici pentru găsirea unor răspunsuri potrivite.

2. Comentarii preliminare

Revenind la Raport, putem aprecia că politica țărilor occidentale față de Rusia nu și-a atins scopul principal, acela de a construi o relație stabilă și funcțională cu Moscova, întrucât viziunea din spatele ei a fost adesea nerealistă, sau pur și simplu eronată.

În materialul de analiză menționat autorii cheamă guvernele și instituțiile vestice să își reevalueze preconcepțiile despre Rusia pentru a reacționa mai eficient în fața provocărilor, din ce în ce mai vizibile. **Eficient** înseamnă descurajarea agresiunii rusești în afara granițelor și, ulterior, construirea unor relații mai puțin antagonice cu Rusia, fără însă a compromite principiile de suveranitate pe care se întemeiază lumea vestică.

Este surprinzător și greu de înțeles cum anumite concepții eronate au devenit surprinzător de răspândite în cercurile de decidenți din Occident.

Raportul explică impactul acestor concepții greșite în privința Rusiei și, pentru fiecare caz în parte, propune o alternativă mai bine fundamentată.

Originea acestor mituri poate fi încadrată în câteva categorii mari. **Unele au sursa în Occident**, în presupunerile pe care le fac unii politicieni și decidenți a căror experiență de viață se reduce la interacțiunea cu sisteme democratice de tip occidental.

Toată mitologia populară de care vorbim nu face decât **să reflecte o cunoaștere inadecvată a Rusiei**. De exemplu, așa s-a consolidat impresia generală că regimul este de fapt un „one-man show” controlat de Vladimir Putin, iar aceasta se bazează pe insuficienta înțelegere a modului în care e de fapt guvernat acest stat., ignorând rolul important pe care alți oficiali și instituțiile conduse de aceștia îl dețin în conceperea, negocierea și implementarea politicilor publice. La fel, presupunerea că ceea ce va veni

după Putin va fi oricum mai bun decât conducerea actuală se explică prin fireasca înclinație umană spre optimism, în lipsa contactului cu realitățile politicii și istoriei ruse.

Mai toate miturile prezentate în Analiză s-au încetățenit în discursul politic occidental și ca o consecință directă a lobby-ului și dezinformării rusești bine țintite.

Unele reflectă aspirații mai vechi ale Rusiei:

- constituirea unui sistem de securitate pan-european modelat pe un proiect rusesc, promovat încă din 1950;

- ideea că Rusia poate pretinde legitim o sferă geografică de interes;

- argumentarea (discutabilă) că ucrainenii și belarușii alături de ruși formează un mare popor slav, neavând identități proprii și forme statale separate;

- alteori, scopul Rusiei când alimentează un mit poate fi legat de un obiectiv diplomatic punctual cum ar fi promovarea **Uniunii Economice Euro-Asiatice**, ca proiect de integrare economică echivalent cu UE.

Multe dintre aceste mituri, promovate deliberat de Rusia sau nu, sunt receptate cu naivitate în Vest pentru că propun explicații comode unui public care nu cunoaște viziunea istorică a Rusiei ori modul cum liderii ei de azi definesc interesul național. Aplecarea către această mitologie oferă, de asemenea, scuze convenabile pentru inacțiune – sau strategii de auto-liniștire în fața temerilor și disconfortului la ideea că Rusia e un adversar strategic ori de câte ori suntem confrunțați cu acțiuni rusești, altminteri inacceptabile. Ca atare, aceste mituri exercită în mod direct, o influență corozivă asupra politicilor occidentale, denaturându-le în direcția unor rezultate dezirabile pentru Rusia, dar nu și pentru Vest.

Autorii afirmă, în mod solidar, că scopul Raportului e acela de a **demitiza** aceste precepții și a încuraja decidenții politici occidentali să-și reevalueze poziția. Punând sub semnul întrebării premisele greșite ale analizelor privind Rusia și argumentele eronate de politici bazate pe ele, politicienii și oficialii din Vest sunt invitați să își reevalueze poziția față de Rusia și în consecință, propriile decizii care au decurs de aici.

În aprilie 2021, președintele SUA, Joe Biden, își exprima dorința de a avea „relații predictibile și stabile” cu Rusia. Faptul că Rusia a respins rapid și apăsător oferta înseamnă că relația pare să fi revenit la starea

de instabilitate obișnuită. Relația cu Rusia este totuși predictibilă într-o privință: **analizele din raport sugerează clar că Rusia va continua în viitorul apropiat să încalce principiile de conduită acceptate internațional și să comită nestânjenită agresiuni, folosind drept justificare miturile demontate în raport.**

Conducerea rusă va continua evident eforturile de redefinire a balanței puterii globale și de negociere cu Washington-ul vizând un context mai favorabil Rusiei. Pentru decidenții politici americani și aliații lor, precum și pentru publicul larg, e mai important decât oricând să separe mitul de realitate în relația complicată cu Rusia.

3. Mitul numărul 1: Rusia și Occidentul sunt la fel de rele.

» **Narativul acesta promovat de Rusia spune că:** „Rusia se poartă la fel ca oricare mare putere. A avut și Vestul derapajele sale de la principiile de drept internațional, la fel ca și Rusia, nesocotind pe alocuri normele pe care le propovăduie. De la destrămarea URSS, America s-a considerat îndreptățită la statutul de lider, într-o lume unipolară. Nu numai că SUA încalcă dreptul internațional, dar se pune pe sine mai presus de acesta.

Intervenția NATO în fosta Iugoslavie nu a fost diferită de intervenția Rusiei în Ucraina. O Americă încă ghidată de Doctrina Monroe (orice intervenție a unor puteri externe în cele două Americi constituie o amenințare față de SUA) nu ar trebui să facă morală Rusiei despre sfere de influență în fosta URSS. Iar UE este, în esență, un imperiu nedeclarat”

» **Autorii Raportului** consideră că „această linie de argumentare extrem de răspândită ignoră diferențe semnificative de politici și conduită. „**Vestul**” e o comunitate de interese și valori comune; extinderea NATO și UE s-a făcut la cerere. Poate o fi UE un imperiu, dar atunci este unul pe bază de invitație. Extinderea NATO s-a produs și ea tot la cerere: cei din afară au cerut să fie incluși, iar cei dinăuntru au impus condiționalități, iar nu invers.”

» **În al doilea rând**, nici o mare putere nu seamănă una cu alta. Unele stârnesc spaimă și respingere, altele confort și siguranță. Polonia, Statele Baltice și România își doresc realmente mai multe trupe americane în Europa Centrală și de Est, nu mai puține.

» **Rusia**, în schimb, încearcă să impună, cu aroganță vecinilor o politică dură de așa-zisă „bună vecinătate” cu sau fără acceptul lor și consideră că ar avea dreptul la o „sferă privilegiată de interes”.

În 2010, când președintele Ucrainei Viktor Ianucovici a abandonat ideea integrării în NATO, aceasta și-a mutat imediat furia asupra Acordului de Asociere cu UE. Ianucovici a trebuit să renunțe și la acesta în 2013, sub presiune extremă. Controversele cu privire la intervențiile militare ale Vestului nu pot fi comparate cu duplicitatea, lipsa de diplomatie și încălcarea la grămadă a tratatelor ce au precedat intervențiile Rusiei în Georgia și Ucraina. Occidentul trebuie uneori să-și explice mai bine deciziile, într-adevăr, **dar nu există nici un fel de echivalență între acțiunile sale și cele ale Rusiei.**

» **Parte din mediul universitar, unele think-tanks, mass-media, grupurile de artiști ori diverse parlamente** îmbrățișează această „echivalență morală” ca pe o ortodoxie, ea predomină și în cercurile ce se vor liberale din Rusia, din care vor ieși poate într-o zi viitorii lideri ai țării, oameni care condamnă regimul lui Putin pentru cinismul său, dar care nu cred că politica externă a SUA sau a UE este fundamental diferită de a lui. Având în vedere toate acestea, **mitul e mult mai influent decât pare la prima vedere.**

4. Mitul numărul 2: „Rusia și Vestul urmăresc același lucru”

» Politicile occidentale de angajament cu Rusia sunt sortite eșecului dacă pleacă de la ideea că la un anumit nivel, interesele Rusiei și cele ale Vestului trebuie să fie aliniată sau măcar parțial suprapuse. Impulsul de a normaliza relațiile fără a înțelege cauzele fundamentale ale discordiei nu face decât să înrăutățească lucrurile, nu să le amelioreze. Atât la nivel strategic, cât și în detalii sectoriale, obiectivele Rusiei și viziunea sa asupra relațiilor dintre state sunt incompatibile cu ceea ce statele și societățile din Vest consideră acceptabil. Pentru a păstra sub control aceste conflicte și contradicții trebuie admis că valorile și interesele occidentale sunt ireconciliabile cu cele rusești, iar relația pe termen lung trebuie adaptată acestei realități.

» **Relațiile „normale” cu Rusia** implică de exemplu contracararea acțiunilor ostile ale Moscovei, asta fiind o constantă a istoriei noastre cu

Rusia. Și totuși aventurile distructive ale rușilor: subversiune, crime și asasinat, război electronic nedisimulat sau atacuri cibernetice diversioniste, ne iau prin surprindere ori de câte ori se întâmplă.

» **Trebuie combătută ferm ideea Rusiei că numai marile puteri pot fi integral suverane.** Se știe că Rusia solicită permanent să fie implicată în decizii de politică externă dincolo de granițele sale, într-o manieră total incompatibilă cu valorile euro-atlantice, potrivit cărora și **statele mici trebuie să fie suverane și independente.**

» Pe scurt, Occidentul își dorește o ordine internațională fundamentată pe respectul față de suveranitatea statală iar **Rusia își dorește și se așteaptă să i se permită limitarea suveranității vecinilor săi.**

5. Mitul numărul 3: „Rusiei i s-a promis că NATO nu se va extinde.”

» **Deși narațiunea trădării e populară în zilele noastre în Rusia,** de fapt URSS nu a primit niciodată o garanție oficială că NATO nu se va extinde după 1990. Moscova pur și simplu manipulează istoria pentru a păstra consensul antioccidental pe plan politic intern. În 1990, atunci când **Mihail Gorbaciov și-a exprimat acordul pentru includerea Germaniei unite în NATO,** el nici nu a solicitat, nici n-a primit garanții oficiale cu privire la extinderea NATO dincolo de teritoriul Germaniei.

» **Dizolvarea Pactului de la Varșovia și colapsul URSS** au schimbat situația de securitate în Europa, iar noii lideri ai Rusiei nu au pus la îndoială principiul conform căruia țările Europei erau complet libere să facă propriile angajamente de securitate. **La fel, Actul Fondator NATO-Rusia, semnat în 1997, a recunoscut „dreptul intrinsec al tuturor statelor de a alege căile prin care să își asigure propria securitate.**

» De-a lungul secolelor, istoria a arătat că Rusia își asigură securitatea prin influență în statele vecine. **Establishmentul său militar a crescut cu ideea că Rusia trebuie mereu să poarte războaie defensive în afara granițelor proprii.** Nu avem nici o dovadă că dacă UE și NATO nu se extindeau, Rusia ar fi renunțat la concepția sa tradițională privind securitatea.

Repetarea obsesivă a ideii că „Occidentul a trădat încrederea Rusiei” ajută la păstrarea consensului anti-occidental în societate, iar răspunsul

șovăelnic al liderilor NATO a permis ca **mitul** să devină cu vremea „**fapt**”. În acest context se înscrie și falsificarea în mod grosolan a preliminarilor și a desfășurării celui de-Al Doilea Război Mondial, în care vina este aruncată pe umerii Poloniei, în loc de adevărații vinovați – Hitler și Stalin.

6. Mitul numărul 4: „Rusia nu este în conflict cu Vestul”.

» **Deși liderilor euro-atlantici nu le place să recunoască, starea naturală a Moscovei este una de confruntare cu Vestul.** Un element esențial al conflictului îl constituie utilizarea unor măsuri ostile neconvenționale, situate deasupra pragului acceptabil pentru activitățile pe timp de pace, dar fără a se ajunge la ostilități deschise.

Kremlinul încearcă să submineze interesele occidentale cu un set de instrumente binecunoscut, cum ar fi influențarea alegerilor, asasinatele aprobate de stat și război informațional. E important de subliniat că măsurile ostile neconvenționale și acțiunile indirecte nu sunt doar **trăsături ale acestui conflict, ci contribuie și la percepția (eronată) a lipsei conflictului.**

7. Mitul numărul 5. Avem nevoie de o nouă arhitectură de securitate pan-europeană, care să includă Rusia.

» **Liderii ruși susțin ideea unui sistem de securitate european** bazat pe tratate, extins la nivelul întregului continent, care să înlocuiască structurile „euro-atlantice” existente și în special NATO. Propunerea este însă problematică fiindcă ignoră diferențele fundamentale dintre Rusia și Occident cu privire la înțelegerea suveranității (a se vedea mitul numărul 2). Rusia își dorește privilegiile unei „mari puteri”, limitări ale suveranității țărilor vecine și o regulă după care statele nu ar trebui să fie criticate dacă în afacerile interne se încalcă valorile democrației, drepturilor omului și statului de drept.

Această idee intră în coliziune cu interese și valori occidentale fundamentale. Astfel, chiar și în cazul în care s-ar edifica o nouă arhitectură de securitate pan-europeană, diferențele fundamentale de viziune dintre cele două părți ar împiedica funcționarea sistemului. Decidenții occidentali ar trebui să înțeleagă foarte clar că dezacordul cu Rusia pe tema

arhitecturii securității europene e unul de adâncime, o armonizare rapidă fiind puțin probabilă.

» **Politicienii occidentali** și alți actori publici trebuie să rămână calmi. Liderii ruși vor continua să tracaseze publicul occidental și să-i submineze încrederea în instituțiile europene de securitate amplificând pericolul de instabilitate și război proiectat de regulă asupra acestor structuri. În sine, o relație proastă cu Rusia nu-i o tragedie și nici nu subminează neapărat interesele Occidentului.

Guvernele occidentale ar trebui să trateze Rusia așa cum este ea, nu cum le-ar plăcea să fie.

8. Mitul numărul 6: „Trebuie să ne îmbunătățim relația cu Rusia, chiar dacă aceasta nu face nici o concesie, deoarece ea este prea importantă”.

» **Mitul** are la bază premisa că importanța geopolitică a Rusiei, clară pentru toată lumea, plus interesul economic reciproc și un fel de compensație pentru pierderea Războiului Rece ar reprezenta motive suficiente pentru o resetare reușită a relației cu Rusia, iar rezultatul va fi o relație pe deplin funcțională.

Autorii Raportului consideră că „relația” nu ar funcționa pentru că regimul tot mai autoritar de la Kremlin se sprijină în mod esențial pe înfățișarea Occidentului, a SUA în special, ca o amenințare la adresa „fortăreței Rusia”.

» Trebuie avut în vedere că Moscova nu inițiază vreo agendă de cooperare; ele sunt invariabil inițiativa politicianilor și diplomaților occidentali.

» **Decidenții occidentali trebuie să se aștepte ca viziunea pe care o are Kremlinul despre Rusia, aceea a unei „fortărețe”** îndreptățite să dețină un rol primordial pe glob, dar amenințată de puteri externe, și în special de SUA, să rămână și în continuare baza ideologică a regimului.

9. Mitul numărul 7: „Rusia are dreptul la un perimetru defensiv – o sferă de „interese privilegiate”, incluzând teritoriul altor state.

» **Ideea că Rusia** ar trebui să aibă dreptul la o sferă de influență exclusivă în alte state, în special în Europa de Est și Asia Centrală, este

absolut problematică. Este incompatibilă cu valorile euro-atlantice privind suveranitatea statală și dreptul la autodeterminare. Ar fi și în detrimentul ordinii geopolitice și al securității internaționale, deoarece s-ar deschide astfel calea, fie și implicit, unor acțiuni rusești - **agresiune teritorială, anexare, chiar și conflict armat în cel mai propriu sens** - ce pot destabiliza vecinii Rusiei sau toată Europa.

Rusia s-ar simți îndreptățită să domine statele vecine și să le încalce integritatea teritorială.

» **Presupoziția că Rusia ar trebui să dețină un perimetru defensiv, o sferă de influență în vecinătatea sa imediată care să împiedice prezența oricărei alte puteri din afara regiunii, ține de o viziune neocolonialistă.**

10. Mitul numărul 8: Trebuie să creăm o breșă între Rusia și China pentru a preveni acțiunea conjugată împotriva intereselor Occidentului.

» **Ideea că Occidentul** ar putea exploata tensiunile dintre Rusia și China ține atât de o înțelegere eronată a relației dintre cele două țări, cât și de supraestimarea posibilității de a influența această relație prin presiune din afară. Mitul are un corolar: presupunem că Rusia și China formează o entitate strategică unică, căreia i s-a „**permis**” cumva să se dezvolte datorită neglijenței decidenților occidentali. De fapt, așa cum Occidentul nu a contribuit la apropierea sino-rusă, tot astfel nu va putea nici să o strice.

11. Mitul numărul 9: „Relația Occidentului cu Rusia trebuie normalizată pentru a contracara avântul Chinei”.

» **Apropierea de Rusia** ca opțiune strategică de contracarare a Chinei ar putea avea loc în condițiile stabilite de Kremlin, ceea ce ar însemna sacrificarea suveranității altor state post-sovietice, câștigată atât de greu. Uităm că dacă ne-am avea mai bine cu Rusia, indiferent de prețul plătit, asta nu ar avea niciun impact asupra ambițiilor Chinei și tendinței de creștere a capacităților sale.

» **Națiunile occidentale nu-și permit luxul de a se concentra exclusiv pe provocarea reprezentată de China, trecând cu vederea comportamentul agresiv al Rusiei.**

12. Mitul numărul 10: „Uniunea Economică Euroasiatică este un echivalent autentic și semnificativ al UE.”

» **Rusia prezintă Uniunea Economică Euroasiatică (EAEU)** ca pe un partener al UE într-o mare zonă de liber-schimb ce s-ar întinde „ de la Lisabona la Vladivostok”. **În realitate, EAEU este un proiect politic lipsit de elementele unei adevărate piețe comune.** Rusia nesocotește chiar regulile organizației prin intermediul căreia încearcă să-și reafirme puterea și cu care dorește ca UE să coopereze. **Comerțul** nu constituie o dimensiune separată și nepolitizată în politica externă a Rusiei, ci e subordonat ferm acesteia. Rusia nu are de fapt niciun interes să liberalizeze autentic comerțul, nici în cadrul EAEU, nici prin crearea unui regim de liber-schimb cu UE.

» Originea problemei stă în faptul că, de la bun început, Moscova a creat EAEU ca un mijloc de compensare a pierderii de putere a Rusiei în regiune în urma destrămării Uniunii Sovietice, iar nu ca modalitate de susținere a unei integrări economice mai profunde cu membrii organizației.

» **Rusia nu are vreun interes în liberalizarea comerțului cu UE deoarece e puțin probabil să beneficieze de pe urma unei astfel de măsuri:** 82% din exporturile Rusiei sunt resurse energetice.

13. Mitul numărul 11: „Popoarele din Ucraina, Belarus și Rusia formează o singură națiune”.

» **Kremlinul** prezintă tendențios istoria regională pentru a legitima ideea că Ucraina și Belarusul fac parte din sfera de influență „naturală” a Rusiei.

De fapt, ambele țări au rădăcini europene mai profunde decât ar vrea Kremlinul să recunoască

» Pentru o înțelegere mai profundă a problematicii complexe privind cultura, istoria și aspirațiile legitime ale Ucrainei și Belarusului ar trebui un studiu mai aplicat asupra aserțiunilor Rusiei, utilizând și izvoare neutre.

» O problemă pentru UE este și aceea că mișcările și partidele de extremă-dreapta din Europa Apuseană – Austria, Franța, Germania și Italia – au îmbrățișat uneori acest mit al națiunii trainice ruse (sunt semne că aceste mișcări sunt sponsorizate generos de Rusia). mulți politicieni ai UE și

birocați de la Bruxelles sunt confuzi în a înțelege adevărul, venind cu naivitate în sprijinul Rusiei.

14. Mitul numărul 12: „Crimeea a fost întotdeauna rusească”

» **Kremlinul propagă ficțiunea conform căreia Crimeea s-ar fi „separat în mod legitim și voluntar de Ucraina”, „reunindu-se” cu Rusia în 2014.** Dacă rămâne necontestat, acest mit riscă să submineze și mai mult integritatea teritorială a Ucrainei încurajând puteri expansioniste în alte părți de lume.

» **Accentuata militarizare** de azi a Crimeei și restricțiile de navigație impuse ilegal în Marea de Azov sporesc nivelul de vulnerabilitate în Marea Neagră și Mediterana în față amenințărilor de securitate generate de Rusia.

» **Realitatea este însă că Peninsula Crimeea a aparținut Rusiei doar pentru o scurtă perioadă din istoria sa.** Înainte de 2014, Crimeea fusese parte din Rusia 168 de ani în total, deci mai puțin de 6% din perioada istorică menționată în documente. **După obținerea independenței Ucrainei în 1991, în Crimeea nu a existat vreo mișcare separatistă notabilă.**

» **„Referendumul”** organizat de Rusia și ținut în condiții de constrângere în data de 16 martie 2014 a fost doar o **butaforie menită să oficializeze ocuparea militară** a peninsulei de către Rusia.

» **În Europa,** o serie întreagă de partide și politicieni, în mare parte din spectrul populist de dreapta, având legături puternice cu Kremlinul, au vehiculat povestea că „Crimeea este oricum rusească”.

» **De fapt Crimeea** a aparținut Ucrainei sovietice mai mult timp decât Rusiei sovietice. Există și un alt mit foarte răspândit, anume că peninsula ar fi fost un cadou acordat Ucrainei în 1954 pentru a marca „unirea cu Rusia de la 1654”.

Și asta este greșit: transferul Crimeei către Ucraina în anul respectiv s-a făcut pentru a ajuta economia din peninsulă, aflată într-o criză la momentul acela din pricina penuriei de apă și depopulării rurale.

» **Ideea că peninsula Crimeea ar aparține de drept Rusiei** trece cu vederea grava încălcare de către Rusia a principiilor de drept internațional și **deschide cutia Pandorei cu privire la redesenarea granițelor și aprinderea unor conflicte în alte părți ale lumii. Se legitimează astfel**

perspectiva neoimperialistă a Rusiei și logica „sferelor de influență”, ambele statuând, în mod eronat, dreptul Rusiei de a acționa după cum dorește în relația cu vecinii mai mici și mai slabi, mai ales dacă există acolo o proporție semnificativă de etnici ruși sau populație vorbitoare de limba rusă.

15. Mitul numărul 13: „Reformele de liberalizare a pieței Rusiei din anii '90 au fost un eșec.”

» **E adevărat** că s-a încercat atunci liberalizarea pieței iar producția a scăzut puternic în cei șase ani care au urmat, dar nu reforma a fost cauza căderii economice.

» **Liberalizarea așa cum a fost concepută inițial nu a fost niciodată pusă în aplicare integral sau adecvat în Rusia.** Acolo unde reforma chiar a fost implementată, de exemplu în Polonia, declinul producției a fost scurt și modest.

» **Ce s-a întâmplat în Rusia** este că autoritățile au fost slabe politic și nu au putut menține cursul până la stabilizarea economiei (controlul inflației, gestionarea finanțelor publice), în timp ce un alt pilon al reformei, privatizarea, a fost viciat profund de corupție. Reforma a fost blocată de contra-reacția socială și politică.

» **Acest mit**, cum că reformele liberale ar fi devastat Rusia în anii '90, pare foarte credibil pentru unii decidenți europeni. Mai ales aceia care, de stânga sau de dreapta, privesc azi cu indulgență regimul lui Vladimir Putin. Mitul crizei economice declanșate în Rusia de reformele liberale e avantajos și pentru actuala conducere a Rusiei, **deși chiar cei 2,6 milioane de siloviki²** care au stopat acele reforme împiedică azi țara să aibă o economie mai eficientă și dinamică. Experiența reformei economice din anii '90 ilustrează un adevăr care sare în ochi: **ceea ce se întâmplă în Rusia, având în vedere dimensiunile și resursele țării, depinde în primul rând de decizia rușilor.**

---

² Politicieni sau oficiali de rang înalt legați de serviciile de informații și militare.

16. Mitul numărul 14: „Sancțiunile reprezintă o abordare greșită”.

» **Occidentul a impus Rusiei sancțiuni** pentru prima oară în martie 2014, după anexarea Crimeei, apoi le-a extins la o listă mai lungă de domenii. Sancțiunile economice și-au demonstrat deja valoarea practică și normativă ca reacție la comportamentul inacceptabil al Rusiei, dar este nevoie de timp pentru ca ele să funcționeze; eficiența lor nu ar trebui judecată după **standarde imposibile**.

» **În ciuda unor voci care susțin contrariul**, sancțiunile au influențat acțiunile Moscovei și au avut efect, în ciuda dificultăților de aplicare asupra unei „ținte” mari și rezistentă la presiuni.

» **Sancțiunile îndeplinesc și funcția demonstrativă** de a condamna conduite politice inacceptabile și reafirmă angajamentul colectiv față de normele și principiile internaționale.

» Cei care propun ridicarea sancțiunilor invocând ineficiența lor rareori propun politici alternative care să schimbe mai repede comportamentul Rusiei. Se cere înlăturarea regimului de sancțiuni, dar fără a pune ceva mai bun în loc. Asemenea „argumente” sunt ori o strategie proastă, ori una izvorâtă din rea credință.

» **Sancțiunile** sunt probabil instrumentul cel mai puternic al Occidentului pentru că se bazează pe punctele forte ale acestuia: **dependența Rusiei de tehnologie, capital și tranzacții în dolari și nevoia elitei rusești de a-și pune la adăpost averea, departe de statul de pradă cu ajutorul căruia au dobândit-o inițial**.

17. Mitul numărul 15: „Totul se reduce la Putin: Rusia este o autocrație centralizată, condusă cu mână de fier”.

» **Este tentant să crezi că Vladimir Putin** ia singur toate deciziile importante din Rusia, apoi politicienii și birocrății aplică fără greș instrucțiunile lui cu ajutorul unui sistem numit „**verticala puterii**”, iar instituțiile politice, cum ar fi Parlamentul și autoritățile regionale, nu fac decât să execute dorințele liderului.

» Proiectarea imaginii de putere a lui Putin servește scopurilor informaționale ale Kremlinului de a înfățișa lumii un președinte cu forță absolută - ceea ce, normal, creează emulație și în alte state nedemocratice.

» **În realitate, guvernarea în Rusia nu este one man show.** Contrar impresiei răspândite, mulți actori și instituții pot avea un rol substanțial în procesul decizional și implementarea politicilor în teritoriu. Rolul personal al președintelui este adesea exagerat, iar observatorii externi ignoră sau nu înțeleg rolul organelor colective, ori supraestimează nivelul de competență managerială și disciplină în aparat, ori nu iau în considerare interesele proprii ale unor personaje din jurul lui Putin.

» **Pentru a înțelege modul în care funcționează guvernarea** trebuie să luăm în considerare puterea și complexitatea birocrăției rusești, a cărei importanță va tot continua să crească.

18. Mitul numărul 16: „După Putin va urma ceva mai bun”.

» **Acest mit e întruchiparea triumfului speranței asupra experienței și analizei istorice.** Rusia are problemele sale structurale, dincolo de cele create de guvernarea lui Putin. Sentimentul antioccidental, fără a fi neapărat generalizat, a fost amplificat de Putin până a prins rădăcini în inimile și mințile multor cetățeni ruși, inclusiv în rândul tinerilor, pe anumite teme. Asta nu se va schimba după plecarea lui Putin pentru că societatea rusă suferă de un sindrom post-imperial, caracterizat de resentimente profunde față de Occident, care, în ochii rușilor, nu a permis țării lor nici să rămână o superputere, nici nu i-a oferit o poziție decentă în cadrul sistemului internațional actual.

» **Ca atare, probabilitatea ca o Rusie post-Putin să adopte democrația politică este chiar mai mică decât în anii '90.** Aproape două generații s-au maturizat după prăbușirea URSS, dar ele au trăit sub Putin și tind să fie mai degrabă post-sovietice decât anti-sovietice în viziunea generală despre lume. De ani de zile nu au mai avut loc alegeri libere și corecte; șansele minime care au mai rămas de a avea democrație substanțială se evaporă rapid.

» **Pentru o guvernare responsabilă și eficientă țara ar avea nevoie de cadre noi în birocrăția de elită și la vârful deciziei politice, dar astăzi în Rusia lipsesc condițiile de cultivare a acestui profil personal. Indiferent cine va fi succesorul lui Putin, cultura politică a Rusiei va continua să fie un obstacol în calea unei relații mai constructive cu Occidentul.**

19. Unele concluzii, recomandări, principii și căi posibile de acțiune.

Raportul experților internaționali (istorici și analiști politici) este din punctul meu de vedere excepțional și oportun, date fiind condițiile actuale pe scena geopolitică mondială. Valoarea constă în oferirea unor sfaturi pertinente și a unor soluții pentru actorii politici din Occident.

Este un merit de semnalat, al Organizației Expert Forum, că a adus în spațiul public din România această **Analiză complexă**, bazată pe argumente istorice și politice. Pentru acest gest merită sincere felicitări (www.expertforum.ro).

Am optat să redau pasaje largi din Raportul menționat cu scopul de a aduce la cunoștința cititorilor interesați ai **Revistei de Științe Militare**, militari și civili, un set de argumente pentru demontarea celor 16 mituri și pentru ca și decidenții români de astăzi să înțeleagă, mai corect, complexitatea relațiilor viitoare cu Rusia.

» **Este de remarcat** că autorii raportului (Analizei) au formulat o serie de recomandări pertinente privind îmbunătățirea deciziilor politice, care să fie mai bine ancorate în realitate.

» **Aceste recomandări valorifică** la maximum o experiență îndelungată a experților, experiență ce, spre deosebire de cea a politicienilor, nu a fost limitată sau constrânsă de mandate electorale sau de toanele modei politice.

» Pentru ușurința prezentării, recomandările reunite sunt prezentate pe scurt și grupate tematic, astfel:

• Principiile de bază: înțelegerea relației

- **Este necesară înțelegerea faptului că Rusia**, la ora actuală, nu este un partener al Vestului și se impune recunoașterea realității acestui dezacord. Există motive bine întemeiate pentru care încercările de a identifica teren de acțiune comun cu Rusia au fost sortite eșecului în ultimii 25 de ani, **interesele strategice ale Moscovei și ale Vestului fiind incompatibile;**
- **Nu este presupus implicit că Rusia** e interesată să coopereze pentru a reduce tensiunile sau că țările din Occident îi pot convinge pe liderii ruși să-și schimbe poziția;

- Confruntarea cu Vestul ajută Kremlinul să-și consolideze controlul politic pe plan intern;
- Trebuie acceptat că o relație proastă cu Rusia nu-i o tragedie, dacă oricum nu ai mijloace de a o îmbunătăți. Tensiunile diplomatice constituie un rezultat inevitabil al înțelegerii naturii sistemului politic rusesc în stadiul său actual.
- **Gestionarea relației cu liderii ruși**
  - Trebuie identificat un obiectiv realist al relației cu Rusia, ce ar trebui să aștepte Vestul de la Rusia, ce este acceptabil și ce nu în această relație? Trebuie definite acțiunile „inacceptabile” și create consecințe serioase atunci când Rusia încalcă principiile și normele de drept internațional;
  - Trebuie înțeles că și alți actori sau instituții au un cuvânt de spus, nu numai Putin, cât și importanța numeroșilor actori care îl susțin și uneori îi constrâng acțiunile;
  - **Nu luați anticipat decizii** mizând pe ameliorarea liniei politice după plecarea liderilor actuali. Putin și anturajul său urmează principiile tradiționale și vechile orientări rusești, politica lor externă conflictuală nu ar trebui considerată o **anomalie istorică**.
- **În finalul raportului sunt făcute propuneri și sugestii privind:**
  - Sprijinirea mai fermă a Europei de Est și a spațiului ex-sovietic;
  - Înțelegerea mai corectă a securității internaționale în condițiile **creșterii agresivității Rusiei**;
  - Explicarea mai clară a relației actuale dintre **Rusia și China** și cum ar trebui să gestioneze Occidentul situația;
  - Păstrarea regimului de **sanctiuni**;
  - Înțelegerea mai corectă a comunității de afaceri și a economiei ruse în contextul unor acțiuni care au subminat interesele și solidaritatea țărilor occidentale (cazul Nord Stream 2);
  - Abordarea politicilor Occidentului, în condițiile în care acesta **a excelat în predilecția erorii** în raport cu Moscova;
  - **Politicienii Occidentali sunt sfătuiți să investească în expertiză și cunoașterea Rusiei.**

În ceea ce mă privește cred că materialul de față poate fi util și politicianilor și experților români, în efortul lor de a se poziționa cât mai corect în relațiile UE și NATO cu Rusia.

BIBLIOGRAFIE

- DUGHIN A., *Bazele geopoliticii - viitorul geopolitic al Rusiei*, Editura Eurasiatica, București, 2011;
- GOȘU A., *Rusia, o ecuație complicată*, Editura Polirom, 2021;
- MINCU C., „Agresivitatea politico-militară globală a Federației Ruse, istorie și actualitate”, *Revista de Științe Militare* nr.2/2019;
- MINCU C., „Haos geopolitic global”, *Revista de Științe Militare*, nr.4/2019;
- MINCU C., „Turbulență geopolitică globală (I)”, *Revista de Științe Militare* nr.2/2020;
- MINCU C., „Turbulență geopolitică globală (II)”, *Revista de Științe Militare* nr.4/2020;
- PĂCURARU T., „Planul Nistru – 1989”, Editura Evenimentul și Capital, București, 2021;
- GALEOTTI M., „O scurtă istorie a Rusiei. De la Cneazul Rurik la Vladimir Putin”, Editura Humanitas, București, 2021;
- MOUNK Y., Articol în *Revista Foreign Affairs*, vol.98, nr.5, pp.- 138-150 (disponibil online la www.hotnews.ro, publicat la 12.10.2019;
- ***Raportul unor experți internaționali, *16 mituri și prejudecăți despre Rusia*, *Revista Policy Brief*, nr.124/2021, disponibil online la www.expertforum.ro.